

Streszczenie rozprawy doktorskiej ks. dk. mgr lic. Krystiana Podgórni
pt. **„Nieheteronormatywność jako wyzwanie dla duszpasterskiej działalności Kościoła
w Polsce. Studium teologiczno-pastoralne”**

napisanej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
w Toruniu pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Wiesława Kraińskiego

Kościół – mistyczne Ciało Chrystusa, jako instytucja funkcjonująca w świecie od ponad 2000 lat, musiał w swojej historii dostosowywać się do zmian i wyzwań związanych z funkcjonowaniem świata i modelu relacji międzyludzkich, nie tracąc przy tym niczego ze swej ontycznej tożsamości.

Jednym z wyzwań, przed którymi staje Kościół Powszechny jak również i Kościół w Polsce, jest konieczność tworzenia i rozwijania duszpasterstwa osób doświadczających skłonności nieheteronormatywnych, co stanowi odpowiedź na właściwe odczytane znaków czasu. Fakt ten skłania do podjęcia próby krytycznego spojrzenia na całokształt różnorodnych inicjatyw i działań pastoralnych pod kątem troski Kościoła w Polsce o osoby nieheteronormatywne.

Rozprawa doktorska **„Nieheteronormatywność jako wyzwanie dla duszpasterskiej działalności Kościoła w Polsce. Studium teologiczno-pastoralne”** jest próbą odpowiedzi na pytanie: jak Kościół w Polsce realizuje i rozwija duszpasterstwo osób nieheteronormatywnych?

W omówieniu stanowiska Kościoła w Polsce wobec zjawiska nieheteronormatywności, punktem wyjścia do rozważań stała się analiza odnośnych danych zawartych w Piśmie Świętym, nauczaniu Ojców Kościoła oraz w soborowym i posoborowym nauczaniu Kościoła o duszpasterskim aspekcie płciowości. Kwestię tę autor omówił w publikacji z 2012 roku, pt.: „Duszpasterstwo osób homoseksualnych w Polsce w świetle dokumentów Kościoła i literatury przedmiotu”.

Niniejsza praca naukowa ma wymiar analityczny. Autor nie podejmuje się przeprowadzenia badań ze względu na trudne i momentami budzące niepokój dotarcie do respondentów oraz ze względu na negatywne reakcje przedstawicieli środowisk nieheteronormatywnych.

W swej formalnej realizacji niniejsza rozprawa przyjęła kształt studium teologiczno-pastoralnego. Wykonanie tego zamiaru wymaga doboru odpowiednich metod. Autor będzie posługiwał się metodą teologii pastoralnej kard. Josepha Cardijn'a, składającą się z trzech kroków (widzieć – ocenić – działać). Według wspomnianego paradygmatu pierwszym krokiem jest poprawne rozpoznanie zjawiska, które się analizuje. Proces badawczy rozpoczyna się od

postawienia pytania o sens badań, znaczenie badanego zjawiska, które – przynajmniej intuicyjnie – może być postrzegane jako znak czasu. Drugi krok to dokonanie oceny tego zjawiska w świetle kryteriów teologicznych, w oparciu o Objawienie Boże i nauczanie Magisterium. Trzecim krokiem jest wyprowadzenie wniosków pastoralnych dla aktualnej działalności zbawczej Kościoła na podstawie krytycznej oceny opisywanego zjawiska. Na każdym z tych etapów autor korzysta z różnych metod szczegółowych, takich jak dedukcja i indukcja, analiza i synteza.

Rezultaty szczegółowych ujęć głównego aspektu studium autor przedstawił w czterech jego rozdziałach oraz zakończeniu opatrzonym wnioskami i postulatami pastoralnymi.

Rozdział pierwszy ukazuje problematykę nieheteronormatywności w kontekście przemian polskiego społeczeństwa. Celem rozdziału jest zaprezentowanie przemian społecznych i ich wpływ na zmianę percepcji nieheteronormatywności. W pierwszej części omówiono tradycyjny model obyczajowości w polskiej kulturze społecznej, opisano wpływ Kościoła katolickiego na kształtowanie mentalności religijno-moralnej Polaków, chrześcijańską antropologię w relacji do teologii ciała, model rodziny oparty na wartościach chrześcijańskich oraz wychowanie wsparte autorytetami. Opisano następnie wpływ nurtów kultury zachodniej na przemiany moralne Polaków, powodowane zjawiskami takimi jak: filozofia gender, rewolucja seksualna i ruchu feministyczny, hedonistyczny i konsumpcyjny model życia oraz ateizacja. W kolejnej części podjęto problematykę demokratyzacji i sekularyzacji polskiego społeczeństwa, wpływu polityki na życie społeczne, roli mediów w kreowaniu nowoczesnego społeczeństwa oraz wzrostu znaczenia mniejszości seksualnych. Ostatnia część pierwszego rozdziału przedstawia sposób postrzegania nieheteronormatywności w Polsce omawiając kwestie upowszechniania idei równości, a także rozpowszechnienia i umiędzynaradawiania ruchów i kultury gejowskiej.

W rozdziale drugim zaprezentowane zostało stanowisko Kościoła w Polsce wobec zjawiska nieheteronormatywności. Punktem wyjścia była prezentacja nauczania powszechnego Kościoła Katolickiego. Ukazane zostało znaczenie ludzkiej płciowości na przykładzie Deklaracji Soboru Watykańskiego II o niektórych zagadnieniach etyki seksualnej, zatytułowanej *Persona humana*. Jako pierwsza soborowa wypowiedź Kościoła katolickiego na temat ludzkiej płciowości, Deklaracja dotyka również zjawiska nieheteronormatywności jako szczególnego przejawu, ludzkiej płciowości oraz odnosi się do różnych teorii na temat genezy nieheteronormatywności i prezentując ocenę moralną odnośnych zachowań seksualnych, proponuje konkretne wskazania pastoralne dotyczące osób nieheteronormatywnych. Prezentowane tezy nauczania powszechnego Kościoła, zostają ukazane w świetle sytuacji Kościoła w Polsce.

Rozdział trzeci traktuje o działaniach pastoralnych wobec osób nieheteronormatywnych w Polsce. Omówiono znaczenie duszpasterstwa indywidualnego osób nieheteronormatywnych.

Wskazano znaczenie aktywizacji rodziców w wychowaniu dzieci do akceptacji płciowości oraz pomoc psychologiczną osobom nieheteronormatywnym, która swoje stałe miejsce winna znaleźć we wspieraniu osób duchownych dotkniętych omawianym tu problemem. W ostatniej części podjęty został temat formacji w seminarium duchownym osób ze skłonnościami nieheteronormatywnymi.

W czwartym rozdziale dysertacji przedstawiono nowe formy działalności Kościoła w środowisku osób nieheteronormatywnych. W pierwszej kolejności omówiono organizowanie grup formacyjno-terapeutycznych, należących do priorytetowych form działalności Kościoła. Następnie przedstawiono ewangelizację internetową i jej rolę w kształtowaniu świadomości złożoności zagadnienia oraz potrzebę, zarówno dialogu z organizacjami dla osób nieheteronormatywnych, jak i promocji rodziny i wartości chrześcijańskich w kampaniach społecznych oraz w mediach.

Rozprawę zamyka zakończenie z prezentacją wniosków i postulatów pastoralnych, w których autor nakreślił czynniki determinujące poziom rozwinięcia duszpasterstwa osób nieheteronormatywnych w Polsce.

Realizacja tak przygotowanego planu jest możliwa dzięki kompetentnemu działaniu świeckich profesjonalistów we współpracy z hierarchią Kościoła w dziedzinie psychologii, psychiatrii, psychoterapii, socjologii, pedagogiki oraz dzięki szeroko zakrojonym działaniom prewencyjnym.

The summary of the doctoral dissertation of mgr lic. Krystian Podgórní entitled
**“Non-heteronormativity as a challenge for the pastoral activity of the Church in Poland.
Theological-pastoral study”**

written at the Faculty of Theology of the Nicolaus Copernicus University in Toruń under the supervision of the prof. UMK dr. hab. Wiesław Kraiński

The Church - the mystical Body of Christ, as an institution functioning in the world for over 2000 years, had to adapt to the changes and challenges connected with the functioning of the world and the model of interpersonal relations, without losing anything of its ontological identity.

One of the challenges facing the Universal Church, as well as the Church in Poland, is the need to create and develop pastoral care for people experiencing non-heteronormative tendencies, which is a response to the proper reading of the signs of the times. This fact leads to an attempt to take a critical look at the whole range of various pastoral initiatives and activities in terms of the Church's care for non-heteronormative people in Poland.

The dissertation **“Non-heteronormativity as a challenge for the pastoral activity of the Church in Poland. The theological-pastoral study** is an attempt to answer the question: how does the Church in Poland realize and develop pastoral care of non-heteronormative people?

In the discussion of the position of the Church in Poland towards the phenomenon of non-heteronormativity, the starting point for reflection was the analysis of relevant data contained in the Scripture, the teaching of the Church Fathers and the Church's conciliar and post-conciliar teaching on the pastoral aspect of sexuality. The author discussed this issue in a 2012 publication, entitled: “Pastoral care of homosexual people in Poland in the light of Church documents and subject literature”.

This scientific work has an analytical dimension. The author does not undertake the research because of the difficult and sometimes alarming way of reaching the respondents and because of the negative reactions of the representatives of non-heteronormative environments.

In its formal realization this thesis took the shape of a theological-pastoral study. The implementation of this intention requires the selection of appropriate methods. The author will be using the method of pastoral theology of cardinal Joseph Cardijn, consisting of three steps (see - evaluate - act). According to this paradigm, the first step is to correctly identify the phenomenon that is being analysed. The research process begins with a question about the meaning of the research, the significance of the phenomenon under investigation, which - at least intuitively - can be seen as a sign of time. The second step is to assess this phenomenon in the light of theological criteria, based on Revelation and the teaching of the Magisterium. The third step is to

draw pastoral conclusions for the current salvific activity of the Church on the basis of a critical evaluation of the described phenomenon. At each of these stages the author uses different detailed methods, such as deduction and induction, analysis and synthesis.

The author presented the results of the detailed approach to the main aspect of the study in four of its chapters and the conclusion with pastoral conclusions and postulates.

The first chapter presents the issue of non-heteronormativity in the context of the transformation of Polish society. The aim of this chapter is to present social changes and their influence on the change of perception of non-heteronormativity. The first part discusses the traditional model of morality in Polish social culture, describes the influence of the Catholic Church on the formation of religious and moral mentality of Poles, Christian anthropology in relation to the theology of the body, family model based on Christian values and upbringing supported by authorities. The influence of the currents of Western culture on the moral transformations of Poles caused by such phenomena as: gender philosophy, sexual revolution and feminist movement, hedonistic and consumerist model of life and atheization was then described. In the next part, the issues of democratization and secularization of Polish society, the impact of politics on social life, the role of the media in the creation of modern society and the growth of sexual minorities were addressed. The last part of the first chapter presents the perception of non-heteronormativity in Poland, discussing the issues of spreading the idea of equality, as well as the spread and internationalization of gay movements and culture.

The second chapter presents the position of the Church in Poland towards the phenomenon of non-heteronormativity. The starting point was a presentation of the universal teaching of the Catholic Church. The importance of human sexuality is shown on the example of the Declaration of the Second Vatican Council on certain issues of sexual ethics, entitled *Persona humana*. As the Catholic Church's first conciliar statement on human sexuality, the Declaration also touches upon the phenomenon of non-heteronormativity as a particular manifestation, human sexuality, and refers to various theories on the genesis of non-heteronormativity and, presenting a moral evaluation of the relevant sexual behaviour, proposes concrete pastoral indications concerning homosexual persons. The theses of the universal teaching of the Church are presented in the light of the situation of the Church in Poland.

The third chapter deals with pastoral activities against non-heteronormative people in Poland. The importance of individual pastoral care of non-heteronormative people was discussed. The importance of parents activation in bringing up children to accept sexuality and psychological help for non-heteronormative people was pointed out, which should find its permanent place in

supporting the clergy affected. In the last part, the topic of formation in the seminary for people with non-heteronormative tendencies was addressed.

The fourth chapter of the dissertation presents new forms of Church activity in the environment of non-heteronormative people. First of all, the organization of formation and therapeutic groups, which are among the priority forms of the Church's activities, was discussed. Next, Internet evangelization and its role in raising awareness of the complexity of the issue was presented, as well as the need for both dialogue with organizations for non-heteronormative people and the promotion of family and Christian values in social campaigns and in the media.

The dissertation ends with a presentation of pastoral conclusions and postulates, in which the author outlined the factors determining the level of development of pastoral care of non-heteronormative people in Poland.

The implementation of such a plan is possible thanks to the competent action of lay professionals in cooperation with the hierarchy of the Church in the fields of psychology, psychiatry, psychotherapy, sociology, pedagogy and extensive preventive measures.